DE OOSTPOST.

LETTERKUNDIG, WETENSCHAPPELIJK EN COMMERCIEEL

NIEUWS- EN ADVERTENTIEBLAD.

PRIJS VAN INTEEKENING.

Per 6 maanden voor Soerabaya. . . . . . ƒ 7.50
„ „ „ „ Java. . . . . „ 9.—
„ „ „ „ Buitenbezittingen. . „ 10.—
„ „ „ „ Nederland. . . . . „ 13.—
De OOSTPOST verschijnt elken *Maandag* en *Donderdag*.

DONDERDAG 7 JANUARIJ.

PRIJS DER ADVERTENTIEN.

De prijs der ADVERTENTIEN is ƒ 2.— voor elke TIEN WOORDEN; behalve het segel.
Advertentien met groote letter betalen dubbeld.
Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.

No. 2. ZESDE JAARGANG. 1858.

Bij dit nummer behoort een bijvoegsel.

Een onderwerp, dat reeds vroeger, bij de vertoogen omtrent het voor drie jaren ingevoerde *Reglement voor het Weduwen- en weezen-fonds van burgerlijke ambtenaren* is besproken geworden, en hetwelk men hoopt dat bij de ophanden zijnde wijzigingen in dat Reglement de aandacht der Regering niet ontgaan moge, bestaat in de bepalingen van Art. 16, 17, 18 en 19, vaststellende, behalve de buitengewone bijdrage van ééne maand tractement bij indienstreding (dewelke reeds bij het met 1 Januarij 1855 afgeschafte Reglement bestond) eenige andere buitengewone bijdragen, voor het geval dat de deelgeregtigden huwelijken aangaan.

Bij Art. 16 wordt eene buitengewone bijdrage vastgesteld, ingeval van huwelijk, van ééne maand tractement, en bij Art. 17 wordt die bijdrage percentsgewijze verhoogd, naar mate van verschil in jaren der echtgenooten.

Deze bepalingen zijn voor de deelgeregtigden hoogst bezwarend, vooral voor dezulken, die een gering inkomen hebben en die zich juist in eén tijdvak waarin zij uithoofde hunner vestiging noodwendige uitgaven moeten doen, van een niet onaanzienlijk deel van hunne inkomsten verstoken zien.

Doch zonder die bepalingen uit een finantieel oogpunt te beschouwen, vermeenen wij dat zij niet zeer geschikt zijn om de zedelijkheid onder de europesche bevolking te bevorderen, en het europesche element in onze kolonien te versterken, daar toch menig jong ambtenaar zich, door deze beperking zijner inkomsten, afgeschrikt zal gevoelen, om den huwelijken staat te verkiezen boven het ongehuwde leven, waarvan de gevolgen in Indie maar al te zeer bekend zijn om hierover in het breede uittewijden, en waarvan de ondervinding maar al te dikwijls geleerd heeft, dat het niet zeer geschikt is ter geleidelijke veredeling en beschaving van het europesche nageslacht in onze kolonien.

Wij zijn niet bekend met den geldelijken toestand van het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren vóór de invoering van het thans werkende Reglement, en kunnen dus de noodzakelijkheid niet beoordeelen, die er destijds bestond om dat fonds door soortgelijke bijdragen in stand te houden, maar vreemd is het ons toch altijd voorgekomen dat, terwijl bij gouvernementsbesluit van 13 September 1853 (staatsblad No. 60) de huwelijken van militaire officieren van het Oost-Indische leger, door opheffing en vermindering van tot dien tijd toe bestaan hebbende bezwarende bepalingen, werden vergemakkelijkt, ruim één jaar daarna de huwelijken van burgerlijke ambtenaren, aan tot dien tijd toe niet bestaan hebbende bezwarende bepalingen werden onderworpen.

Het burgerlijk Weduwen- en Weezenfonds heeft thans twee jaren onder de werking van het nieuw ingevoerde Reglement bestaan. Van af de in werkingbrenging van dat Reglement is de Regering bekend geweest met de grieven, welke van vele zijden daartegen zijn in het midden gebragt, en waarvan de herhaling hier dus overbodig zoude zijn.

Het fonds is in bloei toegenomen, en, zoo wij wel onderrigt zijn, zal ook het openbaar te maken verslag, even als zulks over 1855 en 1856 heeft plaats gehad, over 1857 dezelfde gunstige uitkomsten aantoonen.

Wenschelijk achten wij het dus in het belang van alle deelgeregtigden, maar voornamelijk van die jonge ambtenaren, welke nog geene hooge bezoldiging genieten, dat het bestuur van het fonds, in de verpligting op hem rustende, om jaarlijks aan de Regering, bij het inzenden van het verslag, zoodanige opmerkingen, beschouwingen en voorstellen intedienen als tot welzijn van het fonds doelmatig zullen worden geacht, de aanleiding zal vinden om het thans door ons behandelde onderwerp in ernstige overweging te nemen.

Velen immers zullen met ons de afschaffing, immers eene vermindering van de verschuldigde buitengewone bijdragen, bij gelegenheid van huwelijken der deelgeregtigden, beschouwen als eene wijziging in het Reglement, dat in de gevolgen, ter bevordering van beschavende en veredelende europesche grondbeginselen, goede vruchten zal dragen.

E. FUHRI.

(*Voor het land*) De Resident van Soerabaya maakt bij deze bekend, dat op Dinsdag den 19 dezer, des voormiddags ten 10 ure, ten zijnen bureele eene publieke uitbesteding zal worden gehouden, voor den overvoer van Samarang naar Cheribon van 325 stuks houtwerken, en zulks op de voorwaarden vermeld in de advertentie van den Directeur der Producten en civiele magazijnen dd. 29 December 1857 geinsereerd in de *Javasche Courant* van den 30 daaraanvolgende No. 104.

Gegadigden worden verzocht hunne inschrijvings-billetten, vóór of uiterlijk op den dag der uitbesteding in te dienen, en daarbij in persoon dan wel bij gemagtigden tegenwoordig te zijn.

Bij afwezigheid komen hunne billetten ook in aanmerking, mits de inschrijving volgens de voorwaarden gedaan zij.

SOERABAYA, *De Resident.*
6 *Januarij* 1858. *Bij afwezigheid,*
(2) *De Assistent Resident,*
J. J. MODDERMAN.

BEKENDMAKING.

De Resident van Soerabaya brengt bij deze ter kennisse van het algemeen, dat de postpakketten bestemd voor de verzending naar Europa met de overlandmail, gedurende 1858, zullen worden gesloten op de ondervolgende dagen des middags ten 4 ure, als: de maandelijksche mail:

Op	Woensdag	den	6	Januarij.
„	Zaturdag	„	6	Februarij.
„	Zaturdag	„	6	Maart.
„	Dingsdag	„	6	April.
„	Woensdag	„	5	Mei.
„	Zaturdag	„	5	Junij.
„	Maandag	„	5	Julij.
„	Donderdag	„	5	Augustus.
„	Zondag	„	5	September.
„	Woensdag	„	6	October.
„	Zaturdag	„	6	November.
„	Maandag	„	6	December.

En de halfmaandelijksche mail op den 20 van iedere maand mede op hetzelfde uur.

Zullende ingeval hierin eenige verandering mogt komen daarvan bij tijds worden kennis gegeven.

SOERABAYA, *De Resident voornoemd,*
31 *December* 1857. *Bij afwezigheid*
De Assistent Resident.
(1) J. J. MODDERMAN.

BEGRIJPEN EN BEGREPEN WORDEN.

DOOR

N. DONKER.

(*Vervolg.*)

Gustaaf bleef in gedachten verzonken. Adolf nam zijn hoed.

„Adolf!" riep Gustaaf, alsof hij schrikte.

„Welnu?"

„Blijf van avond bij me, je zult me genoegen doen."

Adolf zette den hoed weer neder.

„Ja, ik wil bij je blijven," hernam deze, „ik wil bij je blijven, stort je hart voor mij open: verveelen zal het mij niet, maar om Gods wil, speel geen komedie met me, wees open en rond, wel is het treurig gesteld in huis — niemand sinds vader gestorven is, die openhartig met mij omgaat. Gustaaf, ik kwam met geen ander doel, dan om je te troosten, maar een houding aannemen, tegenover een ieder, zelf tegen mij, dat is alles waar men aan denkt."

Gustaaf die weder tamelijk bedaard geworden was, zag hem aan en sprak met gevoel: „is dit de troost, Adolf, die ik erlang?"

„Neen, neen, neen, ik weet het wel!" riep de oudste driftig, „ik moest anders spreken, maar hoe kan ik! Ook ik heb een centenaarslast op het hart, kom dan, hier is het te benauwd, laat ons wandelen. Gods vrije natuur is altijd voor mij de beste troost, die verfrischt en herstelt ons, als de menschenlucht ons benauwd maakt en de menschen zelven ons vernielen."

Daar lag waarheid in het beweren van Adolf, dat niets heilzamer werkt dan de vrije natuur. Hare kracht, welligt omdat de werking zachter, maar aanhoudender is dan alle andere verstrooijingen of afleidingen, maakt de tong los, verheldert den geest. Buitendien, deze broeders, zoo verschillend in neiging en karakter, hadden elkander meer ontweken dan gezocht, waartoe voorzeker de omstandigheden veel hadden bijgedragen — nu echter dat ze naast elkander wandelden — het wandelen zelf brengt vertrouwelijkheid mede — nu dat de een trooster van den anderen was, maar toch zelf zoo veel op het hart had, nu ontlokte het eene woord het andere, en de wandeling werkte heilzaam op beider gemoed. Toch moest het gesprek, dat hier gevoerd werd, uit den aard der zaak hoogst ernstig zijn.

„En wat nu te doen?" sprak Gustaaf, en dieper zonk het hoofd op de borst. Moeijelijke vraag om te beantwoorden. Wat nu te doen, het was ook de vraag die Adolf zich zelven eenmaal gedaan had, en wel toen met 's vaders dood, ook zijne edele plannen — edel zoo als hij waande — in duigen vielen. 't Is waar, hij had toen een antwoord gevonden: Verstrooijing en altijd verstrooijing — maar de ervaring had hem reeds geleerd, dat daarin de ware troost niet te vinden was. Ook meende hij dat Gustaaf zelf den takt niet hebben zou, zich te verstrooijen. Zijn geest was in de vunze vertrekken en werkplaatsen der fabriek uitgedoofd.

De oudste had dus een paar minuten over Gustaafs woorden nagedacht en gaf eindelijk, omdat hij toch meende een antwoord te moeten geven, voorzeker wel den besten raad, maar op een toon, die genoeg bewees, dat hij het voorgestelde middel zelf verachtte.

„Wat je nu doen moet Gust, wel voor jou schiet niets anders over, dan je met alle kracht te klemmen aan datgene, wat je ziel altijd heeft geoccupeerd, de affaire."

„De affaire — waartoe?"

„Waartoe?" hernam Adolf levendig, „waartoe, ja, een prikkel hoort er bij, niet waar — en die, bestaat niet meer.... toch.... al was het enkel om moeder, die immers *jou* lief heeft, te vrijwaren voor de vuige kuiperijen van Spanjerd, zie, die man bederft ons allen, die man is de eenige schuld van onze huisselijke rampen, die man.... o, hij is niet waard dat we om hem woorden vuil maken, maar pligt is het, voor wien het doen kan — *ik* kan het niet — dien man te ontmaskeren."

Daar was zoo veel overdrijving in de taal van Adolf, wiens haat tegen Spanjerd, hoe weinig gemotiveerd ook, bijna grenzeloos was, dat Gustaaf, die veel meer grondige redenen had om Spanjerd te vreezen, vroeg:

„Adolf, ook ik acht dien man niet hoog, en toch vraag, ik je, wat heb je tegen hem?"

„Wat tegen?" riep de andere, „zie hem aan en je weet het, staat de valschheid niet op zijn gelaat afgeschetst? Is hij niet gluiperig onderdanig jegens zijn meerderen, gebiedend, ja aanmatigend tegen zijn minderen; beleefd, maar terughoudend tegen ons? Moet men dan alles juist bij cijfers uit kunnen meten? Die man kan moeders zaken niet goed waarnemen, want een lage ziel deugt voor niets."

„En waarom dan?" hernam Gustaaf een weinig geprikkeld, „waarom dan niet je best gedaan, den man dien je veracht, maar waartegen je geen werkelijken grond...."

„Werkelijken grond, voor mij werkelijk genoeg!"

„Geen werkelijken grond, die ook door anderen aangenomen wordt, kunt aanvoeren, op het een en ander te betrappen?"

„Voor spion spelen.... een spion ben ik niet."

„Spion?"

„Ja spion, dan moet ik mijn rol goed spelen, vriendelijk wezen. 't Is mij te laag."

„Te laag!" en terwijl Gustaaf het woord herhaalde, trokken de wenkbraauwen te zamen en vertoonde zich om den mond een wrevele grimlach. O hij voelde 't, dat: te laag — welligt onschuldig uitgesproken, want Adolf begreep zijn broeder en diens streven te weinig, om bij die uitdruk-

OPROEPING VAN CREDITEUREN.

In de *Javasche Courant* van 30 December no. 104. worden opgeroepen de debiteuren en crediteuren in de navolgende boedels:

Door de Commissarissen te Lahat: van wijlen Jacobus van Eijk, sergeant der infanterie en ridder der militaire Willems-orde 4de klasse.

Door Gecommitteerden in Onchristen Sterfboedels te Cheribon: van wijlen den chinees Bé Kuiliang en den arabier Sech Amin Bin Mohamad Bin Sahap.

Door Mr. F. F. L. U. Last, te Batavia: van wijlen G. J. P. Carlier, in leven assistent-resident van Patjitan.

ADVERTENTIEN.

STERFGEVAL.

Op den 25sten December 1857 werd mij, op eene zeer treurige wijze, plotseling door den dood ontrukt, mijne hartelijk geliefde echtgenoote CORNELIA THEODORA BLANCKERS PASQUÉ.

Slechts drie en een half jaar met haar vereenigd, laat zij mij twee kinderen na, die op nog jeugdigen leeftijd, reeds nu hare liefderijke zorgen missen.

Eenige kennisgeving, H. M. N. DE HAAN.
SOERABAYA,
7 *Januarij* 1858. (18)

VENDUTIE VAN JATIE HOUTEN BALKEN.

Op Zaturdag den 9den Januarij 1858.

Zullen verkocht worden 161 **Jatiehoutenbalken,** meest van **Zware Dimensien** en 539 **Knieën** en **Kromhouten** op de stapelplaats van P. C. VAN ROIJEN te *Grissee.* (15)

VENDUTIE

Op Maandag en *Dingsdag den* 18*den* en 19*den Januarij* 1858.

Ten huize van den WelEd. Gest. Heer P. VREEDE BIK op *Simpang* te *Soerabaya.*

Van fraaije en hardloopende *Makassar* en *Sandelwood* RIJ- en WAGENPAARDEN (vier spannen), *Europesche* en andere RIJTUIGEN, ZADELS, TUIGEN, enz., eene melkgevende KOE, een STIER en KALF allen van Sijdney-ras; voorts van een netten en goed onderhouden INBOEDEL, bestaande grootendeels uit mahonijhouten *Europesche* en andere MEUBELEN, waaronder een fraai ameublement van massief MAHONYHOUT, bekleed met velours d'Utrecht, groote SPIEGELS en SCHILDERIJEN met prachtige vergulde Parijsche lijsten, SPIEGELKASTEN, TAFELS met marmeren bladen, CANAPÉS, ZITBANKEN, TOILETTEN, LEDIKANTEN enz., enz. Porcelein, kristal, pleet- en ZILVERWERK, waaronder LEPELS en VORKEN van *Europeesch* maaksel, HANG- en TAFELLAMPEN, waaronder bijzonder fraaije MODERATEUR LAMPEN. Een keurig assortiment BLOEMEN, waaronder van zeldzaam voorkomende soorten. Eindelijk een DRAAIBANK en bij behoorende gereedschappen, een toestel voor GALVANO PLASTIEK met chemicalien enz. enz. enz. alles *Zondag* te voren voor een ieder te bezigtigen.

(7)

VENDUTIE.

Op een nader te bepalen dag zullen de ondergeteekenden op publieke vendutie aan de meestbiedenden zonder reserve verkoopen.

Eene partij van **99 stuks Rigamasten,** gesorteerd van af 65 voeten lang bij 24 duim diameter, tot 34 voeten lang bij 9 duim, verwacht wordende per het Nederl. schip *CHRISTINA HELENA*, kapitein C. TJEBBES van *Amsterdam.*

Voor nadere informatie gelieve men zich franco te adresseren aan

(882) P. KERVEL & CO.

VERTREK VAN SCHEPEN.

VRACHT EN PASSAGE NAAR SAMARANG EN BATAVIA.

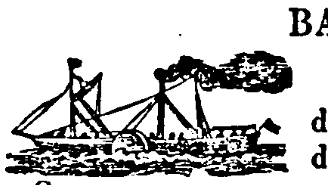

Met een der stoomschepen van de ondergeteekenden, omstreeks den 15den dezer.

SOERABAYA, *De Agenten,*
1 *Januarij* 1858. (14) B. KOPERSMIT & CO.

MARIA ELISE,

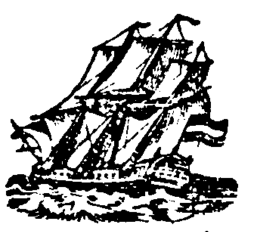

Kapitein M. VAN DER PUTTE.

Met dit zoo gunstig bekende, en voor den overvoer van passagiers en familien ingerigte schip, wordt passage naar AMSTERDAM aangeboden.

Dit schip heeft eenen Doctor aan boord, en zal tegen half Januarij direct van hier vertrekken.

Voor passage gelieve men zich te adresseeren aan

De Agenten,
(885) P. KERVEL & CO.

PASSAGE NAAR NEDERLAND

Wordt aangeboden met het snelzeilende Barkschip

St. JAN,

Kapitein G. G. LION.

Deze bodem, voorzien van allerdoelmatigste inrigtingen, beveelt zich daardoor bijzonder aan, zoo wel voor familien als enkele personen, en vertrekt tegen het einde van *Januarij* direkt van hier.

Nadere informatiën te bekomen bij den Gezagvoerder in het JAVA HOTEL en bij

(883) *De Agenten,*
RUYL CRAMER & CO.

PASSAGE NAAR NEDERLAND.

Wordt aangeboden met het snelzeilende Nederlandsche schip *HONIGBIJ*, Kapt. A. M. VAN MARION.

Deze bodem, voorzien van allerdoelmatigste inrigtingen, beveelt zich daardoor bijzonder aan zoowel voor familien als enkele personen.

Nadere informatien te bekomen bij

De Agenten
(871) RUYL CRAMER & CO.

PASSAGE NAAR NEDERLAND.

Wordt aangeboden met het Nederl. Fregatschip

OSIRIS,

groot 511 lasten, gevoerd door KAPITEIN W. H. CRAMER.

Repatrierende personen worden bijzonder op deze gunstige gelegenheid attent gemaakt, aangezien het schip van extra ruime hutten en accommodementen is voorzien, en buitendien eenen geëxamineerden docter voert. Adres bij

De Agenten,
(864) **RUYL CRAMER & CO.**

Bij akte op den laatsten *December* 1857, voor Mr. T. A. KLINKHAMER, waarnemend notaris te *Soerabaya* verleden, is tusschen de Heeren FRANS JACOB HUIBERT BAIJER, CORNELIS BETH en AREND NICOLAAS TEENGS aangegaan eene vennootschap, ten einde onder de *firma* BAIJER & Co, in de fabriek *de volharding* te *Oendaän*, machinerieën, stoom- en andere werktuigen, gegoten en geslagen voorwerpen enz. te vervaardigen, en daarin handel te drijven. Deze vennootschap is aangegaan voor tien jaren aanvangende met 1° *Januarij* 1858, behoudens verlenging. De vennooten zijn gelijkelijk bevoegd de vennootschap aan derden, en derden aan de vennootschap te verbinden, en voor haar te teekenen, doch alleen voor zaken de vennootschap betreffende, terwijl om de Maatschappij als borge te verbinden, de goedkeuring en teekening van alle de vennooten vereischt zal zijn.

BAIJER.
(12) C. BETH.
A. N. TEENGS.

Het kantoor van den Advokaat en Procureur Mr. W. C. DE BRUIJN is verplaatst in het lokaal van het kantoor van den Notaris Z. A. EEKHOUT, naast de toko van de firma ASSCHENBERGH & Co. (11)

De ondergeteekenden hebben van of heden een **Handelshuis** opgerigt te Soerabaya.

BATAVIA,
1 *Januarij* 1858. **B. KOPERSMIT & CO.**

De Heer K. W. VAN DER WEIDE heeft onze generale volmagt.

SOERABAYA, (13)
1 *Januarij* 1858. **B. KOPERSMIT & CO.**

De heer W. H. VAN LEEUWEN is van af heden als deelgenoot in onze firma opgetreden.

SOERABAYA, J. F. VAN LEEUWEN & CO.
1 *Januarij* 1858. (8)

DE ONDERGETEEKENDEN HEBBEN ONTVANGEN:

Een ruim en goed gesorteerd factuur KANTOORBOEKEN, fijn POST- en MAIL-PAPIER in-8vo en in-4to, DIAMANT PENNEN in verschillenden vorm, stalen PENNEN en fraaije PENHOUDERS, LAK voor dit klimaat, ENVELOPPEN, van linnen en van papier, blaauw en wit, VISITEKAARTJES, porcelein CARTON, zwarte SCHRIJF-INKT, POMP-INKTKOKERS, carmijn en blaauwe INKT, enz.

(2) E. FUHRI & CO.

---

king aan hem te denken — dat: *te laag* kon hij op zich toepassen, die spion was hij geweest. Te laag — woord dat een man een priem in het hart stoot, waar het met ernst uitgesproken wordt, woord, dat wij geneigd zijn, nimmer te vergeven, ook al kunnen wij liefhebben die ons vloeken. Toch was het thans niet gezegd om te beleedigen, en hoewel een korte strijd in Gustaafs hart werd gevoerd, hij was bij zich zelven zoo waarachtig overtuigd, dat het woord op hem nimmer van toepassing wezen kon, dat dit, nog meer dan de omstandigheid, dat men hem niet had willen beleedigen, hem in staat stelde bedaard voort te gaan.

„Neen Adolf, dat ware niet laag geweest, wat ik toch van u wensch, wat is het anders, dan hetgeen je mij hebt aangeraden? Je zoudt me toch niet aanraden laag te zijn! Ik ben niet beleefder dan ik wezen moet, tegen Spanjerd, veel min dan vriendelijk, maar *laag* wil ik het *niet* noemen, wel zwak, dat je, waar je zelf de zaken toch ernstig genoeg inziet, je meer en meer daaraan onttrekt. Dat kon ik begrijpen van iemand, die zorgeloos daarheen loopt, niet...."

„Houd op!" riep de oudste, wiens gewoonte het niet was, iemand te laten uitspreken. „Iedereen moet weten, waar zijne kracht sluimert, zwak is iedereen op het veld, waarop hij niet hoort. Breng den besten generaal op eene onbekende streek, en hij zal den veldslag slecht leiden."

„Hij zal althans eerst trachten op de hoogte te komen."

„Daartoe had ik den tijd niet, mijn plaats was bij vader."

„*Onze* plaats was daar," riep Gustaaf, nu ook driftiger, „onze plaats was bij vader *en* in de werkplaatsten, en als wij beiden begrepen hadden, dat wij meer dan ééne pligt te vervullen hadden, dan ook hadden wij beiden alle pligten vervuld."

Adolf antwoordde niet, maar zijn tred werd haastiger, en de zenuwachtige trekken bewezen, dat er veel omging in zijn binnenste. 't Ware hem gemakkelijk gevallen, geheel reden te geven van zijne zaak, hoe hij gesidderd had voor den invloed van Spanjerd op zijne moeder, hoe hij *daarom* zich angstig had vastgeklemd aan den vader, maar het edele van dit voornemen — zoo als hij meende — zou door den stoïcijnschen broeder niet begrepen kunnen worden, vooral nu niet, dat het zoo klaar gebleken was, dat hij op een zandgrond had gebouwd. En Gustaaf? Bij hem was eene diepe wonde opgereten — hij gevoelde zoo innig en diep, dat hij dien vader in de laatste weken zijns levens verwaarloosd had. Meer en meer werd zijn hart vervuld van diep schuldbesef, geheel verdween de gedachte aan de medepligtigheid zijns broeders, en terwijl hij eensklaps stil stond, snikte hij:

„Adolf, ik geloof dat de hemel mij in Hermine gestraft heeft, voor wat ik aan vader misdreven heb."

„Gustaaf," hernam de oudste, „dat niet, die gedachte moet gij niet koesteren en toch broeder, het doet mij goed, die uit je mond vernomen te hebben — ik dacht dat...."

Maar de toon van zijn stem werd zachter, ook had hij willen zeggen: „ik dacht dat je daar geen gevoel van had," maar om dit nu te kunnen doen, daartoe gevoelde hij zelf te levendig en te diep.

Gustaaf liep daar al weder als in gedachte verzonken, doch, hoe traag het gesprek ook gevoerd werd, in langen tijd hadden de broeders elkander niet zóó zeer genaderd. Eensklaps ving hij aan:

„Adolf, ik bezit nog ééne aan wie ik mijn leven wijden moet, zoo ik die verloren heb, bezit ik niemand meer."

„Moeder," hernam de andere, maar zoo hier een derde ware tegenwoordig geweest, dien ware niet ontgaan, dat hij moeite had daarbij den wrevel in te houden, die hem vervulde.

„Ja moeder, *onze* lieve moeder."

„Onze *moeder*, noem haar achtenswaardig, ik acht haar — hoog zelfs — maar noem haar niet lief — toch in zoo verre ja, ze heeft u lief, maar mij...."

„Adolf, laster haar niet!"

Daar was kracht in Gustaafs stem, maar de driftige toon, bij dezen niet gewoon, werkte gunstig op den broeder.

„Neen, neen Gustaaf," riep hij, meer gevoelig dan driftig, „ik laster haar niet. Zij is een goede moeder, welligt.... zij verdient zeer zeker onze achting, bewondering misschien. maar een lieve moeder! weet je wat een lieve moeder doet? Ze plaatst zich niet op een troon als heur kinderen haar naderen, ze komt haar kinderen te gemoet...."

„Ook als die kinderen haar ontloopen?" hernam Gustaaf ernstig.

„Hm.... ja, toch — dan ook."

„Adolf als je wist, wat leed je haar aandoet."

„Ik *zie* dat niet, als ik het zag was mijn hart gebroken. Als ze tot mij kwam...."

„Als gij tot haar kwaamt was *haar* hart *gesmolten*, en gij zijt de zoon. Wie daartoe te trotsch is, beklage zich niet over de fierheid zijner moeder."

Adolf beet zich op de lippen, en riep, na eene lange pause:

„Maar wat wil je dan Gustaaf?"

„Dat je je aansluit aan je moeder en aan mij, want ook wij gaan niet met elkander om gelijk het behoort, dat je je weer aan gezetten arbeid overgeeft, en daarin je heil zoekt; zie Adolf, je bent de oudste, en het staat dus misschien niet aan mij om het je te zeggen, maar je geeft je tegenwoordig aan verstrooijingen over, die.... die je ongelukkig maken kunnen. Goeden nacht, ik dank je voor de betoonde vriendschap — denk, denk toch over mijn woorden na... vaarwel!"

En innig werd de uitgestoken hand aangegrepen en warmer gedrukt dan immer te voren.

(*Wordt vervolgd.*)

Debiteuren en Crediteuren van wijlen den artillerie-werkman CORNELIS REIJGERS, stamboek nummer 36600, overleden op *den 6den Januarij*, worden verzocht binnen drie maanden aangifte te doen, bij

De commissarissen,

L. F. HOJEL, *2de Luit. der art.*

(17) VAN DER ELST, *art. werkman.*

Bij akte, op den 17den *December* 1857 no. 72, voor den Notaris J. J. MYNSSEN en getuigen te *Batavia* gepasseerd, hebben de firmas REIJNST & VINJU te *Batavia* en A. VAN HOBOKEN & ZONEN te *Rotterdam* met den Heer ALETTUS JOHANNES ANEMAET te *Soerabaya* eene vennootschap aangegaan, tot het drijven van kommissiehandel en administratiezaken te *Soerabaya*, onder de firma ANEMAET & Co, waarvan gererende leden zijn de leden der firma REIJNST & VINJU, en de heer A. J. ANEMAET, terwijl de firma A. VAN HOBOKEN & ZONEN te *Rotterdam*, daarin *en kommandite* deelt.

De vennootschap is aangegaan, voor den tijd van drie jaren, te rekenen van Januarij 1858.

Geschiedende deze aankondiging, in voldoening aan Art. 28 van het wetboek van koophandel. (6)

Het kantoor van den Advocaat en Procureur Mr. A. M. MEERTENS is verplaatst naar de groote rivier, naast de toko van de GEBROEDERS KOCKEN. (1)

LEES HIER.

Een jong mensch, sedert eenige jaren als boekhouder in eene toko werkzaam, en de beste getuigschriften kunnende produceren, zag zich gaarne als zoodanig geplaatst in eene andere toko te Soerabaya, dan wel als administrateur op eene Suikerfabriek.

Adres onder L. S. bij de uitgevers dezes. (878)

Het kantoor van den notaris Z. A. EEKHOUT is verplaatst naar de Kaliemaas, tusschen het postkantoor en de toko van ASSCHENBERGH & Co.

Kantornja notaris Z. A. EEKHOUT soeda mengalee die sebla kantor post dan sebla tokonja toewan ASSCHENBERGH & Co. (875)

PANORAMA VAN BRITSCH INDIE.

BIJ VOGELVLUGT.

A *f* 2.— rec. Bij

(3) E. FUHRI & CO.

GESTEENDRUKTE

VISITEKAARTJES

OP GLACÉ CARTON.

Boomstraat. Bij GEBR. GIMBERG.

(876)

Het Agentschap van de stoomboot-onderneming van den ondergeteekende is op heden overgegaan bij de Heeren KOPERSMIT & Co alhier.

Het kantoor blijft evenwel als vroeger in hetzelfde gebouw aan de Oost-zijde van de Kaliemaas.

SOERABAYA, W. CORES DE VRIES.

4 *Januarij* 1858. (10)

BOEKHANDEL VAN E. FUHRI & CO.

FACSIMILÉ'S der naamteekeningen van de kommissarissen en Gouverneurs-Generaal van Nederlandsch Indië. *f* 10.— rec. (16)

OP NIEUW ONTVANGEN

FINEST GINGER CORDIAL

OF

GEMBER WIJN.

Algemeen bekend als een voorbehoedmiddel tegen buikziekten en krampen, en vooral *nu* in de west-mousson; tegen vermindering van prijs. Bij

(9) DE STURLER en FAGNOTTI.

PAS ONTVANGEN.

Met het Amer. schip **NORMAN** van BOSTON.

Eene partij vaten Amerikaansche BLOM, gedeeltelijk in het Entrepôt, en in Consumtie te verkrijgen, alsmede in blikken. Bij

(881) B. H. KUIPER.

BOUT-IJZER

van

3, 4, 5, 6, 7, 8 en 9/8.

Pas ontvangen bij

(679) J. LLOYD & CO.

Voor de menigvuldige bewijzen van opregte deelneming, mij betoond bij mijn smartelijk verlies, betuig ik bij dezen mijnen welgemeenden dank.

SOERABAYA, H. M. N. DE HAAN.

7 *Januarij* 1858. (19)

VERKRIJGBAAR BIJ DE BOEKVERKOOPERS

E. FUHRI & CO.

KAIZER. De sterrenhemel. 2 dln.
BURMEISTER. Geschiedenis der schepping.
VAN DEN BURG. Natuurkunde.
WEILAND. Woordenboek. 5 dln.
IDEM. Spraakkunst. (4)

TE HUUR.

A *f* 90.— 'smaands, het huis naast het Protestantsche Weeshuis, laatst bewoond en te bevragen, bij

(20) J. H. ROSEMEIER.

WISSELS OP NEDERLAND.

(869) Bij FRASER EATON & CO.

ELASTIEKE BALLEN.

(5) Bij E. FUHRI & CO.

WISSELS OP AMSTERDAM.

(518) Bij SCHIMMELPENNINCK & CO.

WISSELS OP NEDERLAND.

(554) Bij RUYL CRAMER & CO.

WISSELS OP AMSTERDAM.

(758) Bij B. J. VAN ECK & CO.

JAVA BODE.

De Ondergeteekenden, Mede-Eigenaren van het dagblad *de Java-Bode*, hebben de eer te berigten, dat de Maatschap tot uitgifte van genoemd Blad, voor gezamenlijke rekening met den Heer W. BRUINING, door opzegging van laatstgemelde, op ultimo December aanstaande ontbonden zijnde, deze onderneming voor hunne rekening op dezelfde wijze zal worden voortgezet ter drukkerij van den Eerst-Ondergeteekende, die even als vroeger met de Administratie van het blad zal blijven belast.

H. H. Inteekenaren op *de Java-Bode*, die geneigd zijn met hun abonnement voor het eerste halfjaar 1858 voort te gaan, worden beleefd verzocht, hiervan zoo spoedig mogelijk aan den Eerst-Ondergeteekende kennis te geven, en hem de gelden daarvoor *Franco* toe te zenden, opdat de Uitgevers in staat gesteld mogen worden, de oplage bij tijds te regelen.

PRIJS VOOR HET EERSTE HALFJAAR.

voor Batavia.	*f* 12,50
„ Java.	„ 15.—
„ de Buitenbezittingen.	„ 17,50
„ Nederland.	„ 22,50

BATAVIA, **H. M. VAN DORP.** (774)

14 *November* 1857. **VAN HAREN NOMAN & KOLFF.**

De Inteekening en storting voor dit Blad kan ook geschieden bij V. H. NOMAN KOLFF & Co en G. C. T. van DORP te Samarang en E. FUHR & Co te Soerabaya.

SOERAT KABAR

BAHASA MELAYOE.

Brapa kalie orang minta sama kita orang kaloewarken lagie itoe soerat kabar, dari sebab itoe kita orang maoe kaloewarken lagie moelaie taoon 1858 begimana atoerannja dalem taoon njang soeda; mangka orang orang njang soeka ambil itoe soerat kabar, bolee bilang dan tarook tanda tangannja di *Batavia* sama toewan VAN HAREN NOMAN & KOLFF, dan di *Samarang* sama toewan VAN HAREN NOMAN KOLFF & Co, dan di *Soerabaya* sama

Toewan E. FUHRI & Co.

Harganja njang satenga taoon dengen di kirimken di pos. . . . . *f* 6.— rec.

Di Soerabaya . . . . „ 5.— „

Manka itoe oewang harganja moesti di baijar lebee doeloe; kaloe di kirim di pos, soeratja moesti di baijar sama orang njang kirim. (791)

HOLLOWAY'S PILLEN

Het beste geneesmiddel der Wereld voor zulke ziekten als waaraan in het bijzonder de vrouwen onderhevig zijn.

Deze PILLEN worden den ingezetenen van *Java* vooral aanbevolen, wegens derzelver doelmatigheid in de ziek- ten, die der vrouwelijke sexe eigen zijn, terwijl de welhaast volwassene maagd dezelve evenzeer behoeft als de vrouw die de laatste periode haars vrouwenlevens intreedt. Het is met ontegenzeggelijke bewijzen gestaafd dat deze PILLEN spoedig en krachtdadig werken in die ongesteldheden, waaraan het vrouwelijk geslacht bij uitsluiting blootstaat, en de beste hulp zijn in die hagchelijke tijdperken des levens die onder verkeerde behandeling zoo gevaarlijk kunnen worden.

Verkrijgbaar à Contant bij E. FUHRI & Co, te Soerabaya, tot de ondervolgende prijzen:

DOOZEN PILLEN van *f* 1.— *f* 3.— en *f* 5.—
POTTEN ZALF „ „ 1.— „ 3.— „ „ 5.—

(835)

SOERABAYA, den 7den Januarij 1858.

De Javasche Courant van 23 December jl. No. 102. bevat in haar officieel gedeelte het nieuwlings vastgestelde *Reglement betreffende de huur en verhuur van gronden voor den landbouw in de rijken van Soeracarta en Djocjocarta.*

Gelijk bekend is, bestonden daaromtrent nog geene openbaar afgekondigde wettelijke bepalingen, zijnde het provisioneel Reglement, waardoor deze aangelegenheden tot dusverre geregeld werden, en dat dagteekent van 4 November 1839, nimmer in het staatsblad opgenomen.

De afkondiging van het nieuwe reglement zal voorzeker aanleiding geven dat de koffij- en indigoteelt in de vorstenlanden eene belangrijke uitbreiding zullen erlangen, daar de landhuurders, voor welke de onzekerheid of hunne reeds bestaande huurovereenkomsten wel zouden kunnen worden verlengd, thans is weggenomen, zich met vernieuwden ijver op de teelt van voor het buitenland geschikte producten zullen toeleggen.

Wij behouden ons voor om nader op dit onderwerp in onze beschouwingen terug te komen.

— Men schrijft ons van Pamakassan, dd. 31 December ll.

Heden, bij de laatste godsdienstoefening in het geëindigde jaar, werd de Protestansche gemeente alhier verrast door een nieuwen predikstoel, zijnde een geschenk van den WelEd. Gestr. Heer *Pilat*, gepensioneerd kapt. der Infanterie. De predikstoel wordt door allen om zijnen sierlijken vorm en zijne netheid van bewerking geprezen. Wij brengen hierbij openlijk onzen hartelijken dank aan den milden gever toe, en wenschen dat de belangstelling in de godsdienst, waarvan ZEd. Gestr. ons dit blijk heeft gegeven, ook elders navolging vinde.

— Bij het ter perse leggen dezes ontvangen wij de *Javasche-Courant* van 2 dezer No. 1, welker *officeel gedeelte* de volgende beschikkingen bevat:

Civiel Departement.

GOEDGEKEURD;

Dat door H. C. Wilmans, consul-generaal der vrije en Hanzeestad Hamburg te Batavia.

IS BENOEMD:

Tot zijnen consulairen agent te Soerabaija, de heer Wilhelm Friederich Mathieu.

BENOEMD:

BIJ DE ALGEMEENE REKENKAMER.

Tot tweeden kommies, de derde kommies bij die kamer G. J. Langeveldt van Hemert.

Tot derden kommies, de buitengewone derde kommies bij die kamer B. Douwes.

BIJ DE WEES- EN BOEDELKAMER TE MAKASSER.

Tot president, de kommies-boekhouder bij het sekwestraat van de weeskamer te Batavia A. Broese van Groenou.

Tot sekretaris, tevens boekhouder, de ambtenaar op wachtgeld N. Altheer, laatst kommies bij het bureau van inlandsche zaken in het gouvernement van Celebes en Onder hoorigheden.

Schutterijen, enz.

BENOEMD:

BIJ DE SCHUTTERIJ TE SAMARANG.

Tot officier van gezondheid der eerste klasse, de officier van gezondheid der tweede klasse J. Einthoven.

ONTSLAGEN:

Op zijn verzoek, eervol, wegens vertrek, de tweede luitenant-auditeur bij de christen schutterij te Padang mr. C. W. H. van Schelle.

Militair Departement.

BENOEMD:

Tot militairen ambtenaar der eerste klasse en directeur van het groot militair hospitaal te Soerabaya, de militaire ambtenaar der tweede klasse, magazijnmeester van het afdeelings-kleedingmagazijn te Samarang, G. Dumas.

— Vroeger hebben wij medegedeeld, dat er eerlang van Gouvernementswege eene Commissie naar Nieuw Guinea zoude gezonden worden. Thans vernemen wij, dat het doel dier zending tweeledig zal zijn, eerstens om, door het daarstellen van een etablissement, 't Gouvernements gezag op dat eiland krachtiger te handhaven, dan tot dus verre plaats vond en tweedens, om wetenschappelijke nasporingen betrekkelijk natuur-, land- en volkenkunde te doen.

De bedoelde Commissie is opgedragen aan de heeren: H. D. A. van der Goes, Resident van Banda, die aan het hoofd derzelve staat; Dr. J. H. Croockewit Hz, natuurkundig ambtenaar, lid van het Bataviaasch Genootschap en van de Natuurkundige Vereeniging, G. Rooijer, Luitenant ter zee der 1ste klasse. Commandant van Z. M. stoomschip *Etna*. F. G. Beckman, Kapitein der Intanterie en H. C. B. von Rosenberg, lid van het Bataviaasch Genootschap en van Natuurkundige Vereeniging.

Z. M. Stoomschip *Etna*, ter beschikking der Commissie gesteld zijnde, zal de reis naar Nieuw Guinea tegen ult. Januarij aanstaande aannemen, koers stellende naar den kleinen inham van Dorei, aan het noordeinde der Groote Geelvinksbaai, alwaar die bodem station zal houden. terwijl er tevens door het Gouvernement een schip is ingehuurd. om steenkolen van Amboina derwaarts over te voeren.

Wijders wordt de Commissie vergezeld door een detachement van 30 bajonetten, onder bevel van Kapitein Beckman, zoo om aldaar eene redoute op te werpen, als om, bij togten in de binnenlanden, tegen mogelijke aanvallen van de zijde der woeste bevolking, tot bescherming te strekken.

(*Java Bode*.)

CHINA.

Per zeilschip hebben wij van China berigten ontvangen van later datum dan die per laatste mail, en haasten wij ons die onzen lezers aante bieden.

Hongkong 15 December 1857. . . . . . Wij leven in gespannen verwachting omtrent hetgeen tegen Canton zal worden ondernomen. — Het stoomtransport schip "*Adelaide*" kwam hier den 1e dezer van Engeland aan met 500 mariniers, en op den 7e van Calcutta de "*Assistance*" met 800 mariniers en 100 man linietroepen. De "*Sanspareil*", een vier en zeventiger, moet thans ook weldra van Calcutta hier aankomen en daarmede zal onze legermagt compleet zijn.

Lord Elgin heeft nog geene zijner plannen openbaar gemaakt; integendeel heeft hij de striktste stilzwijgendheid in acht genomen, omtrent al wat hij denkt te doen. Zijne Lordschap bezocht op den 27e November Macao in eene kanonneerboot, ten einde eene conferentie te houden met de gezanten der andere mogendheden, die daar verblijf houden. — Wat toen is besloten geworden, is nog niet officieel bekend, doch geruchten, die alle kenmerken van waarschijnlijkheid hebben, zeggen dat op den 28e de eerste, en op den 30e eene tweede bijeenkomst heeft plaats gehad, waarbij tegenwoordig waren de plenipotentiarissen van Engeland, Frankrijk, Rusland en van de vereenigde staten van Noord Amerika. Tengevolge dezer conferentien werd eene gemeenschappelijke depêche aan Yeh afgezonden, en hem veertien dagen tijd gelaten om daarop te antwoorden. Het antwoord schijnt niet tot eene schikking te hebben kunnen leiden, want de gegeven tijd is verstreken, en men houdt zich meer dan ooit bezig met toebereidselen tot den aanval De transportschepen zijn allen naar de Boca Tigris gestoomd; de geheele fransche magt stevende den elfden de rivier op, en verklaarde die den 12e te zijn in staat van blokkade: de artillerie, de genie, en een gedeelte van het 59 regiment zijn bezig met zich van hier in te schepen; geschut, ammunitie, en allerlei krijgsbehoeften zijn in groote hoeveelheden afgescheept en Admiraal Seijmour heeft alle oorlogs en transport schepen de rivier opgezonden tot op eenige weinige mijlen afstands van Canton. Terwijl dit alles geschiedde werd op den elfden een kanonneerboot met de witte vlag naar Yeh gezonden, met depeches van de fransche en engelsche gezanten, en toevertrouwd aan beambten van beide die legatien. — Zij werden door eenige Mandarijnen zeer beleefd ontvangen, en bragten het berigt terug dat men binnen vier dagen een antwoord zoude zenden. Naar het schijnt hebben de gezanten de eischen gematigd die door de Macaosche conferentie waren gedaan, en geweigerd waren geworden. Het is klaarblijkelijk Lord Elgin's drijven om zoo mogelijk tot eene schikking in der minne te trachten te geraken, voor hij tot geweldige maatregelen overgaat, doch de onderhandelingen en vijandelijkheden gaan zoodanig hand aan hand dat men op den gunstigst mogelijken uitslag mag hopen. Admiraal Seijmour gaat voort, als waren er geene onderhandelingen gaande, en zoude den 13e het eiland *Honan* nemen, dat tegenover Canton ligt, en waar de voornaamste pakhuizen zijn. — Ongetwijfeld zal men op nog verscheidene andere punten, stellingen innemen voor men overgaat tot het bestormen der stad.

De stadspoorten van Canton zijn gedurende den laatsten tijd gesloten en wel bewaakt geweest zoodat wij omtrent de verdedigingsmaatregelen der Chinezen niets kunnen mededeelen, doch de officieren der kanonneerboot, die de laatste depeches overbragt, zeggen dat de schansen en beschuttingen langs de oevers der rivier in zeer vervallen staat waren, en men zich nergens op weerstand scheen voorbereiden.

De engelsche troepen laten, wat den staat hunner gezondheid aangaat, niets te wenschen over, en is de zorg die zij allerzijds vinden boven allen lof verheven. — In de noordelijke havens gaat de handel ongestoord voort en heeft men daar alle vertrouwen dat het zoo zal blijven.

Ten gevolge van de blokkade van de Canton rivier wordt er zeer veel handel te Swatow gedreven, welke plaats gelegen is aan de oevers der Han, een groote bevaarbare stroom, die door eene zeer vruchtbare landstreek vloeit, en dus eene zeer schoone gelegenheid aanbiedt voor den in- en uitvoerhandel. Tot nu toe was suiker het voornaamste uitvoerartikel doch men voert thans groote hoeveelheden thee van uit de binnenlanden derwaarts af. — Ruwe katoen, opium en artikelen van dagelijksche consumptie vinden steeds gereede koopers. — De vreemdelingen hebben hunne woonplaatsen opgeslagen op een klein eiland, Double eiland genaamd en zijn daar geheel zonder bescherming anders dan hunne eigene wapenen. — Men heeft er echter nog geene aanleiding gevonden om voor iets anders bevreesd te zijn, dan voor eenen mogelijken aanval van zeeroovers of visschers.

NOORD-AMERIKA.

De berigten uit New-York loopen tot den 22sten October.

Aan *de New-York Herald* wordt uit Washington geschreven, dat de secretaris der schatkist niet gelooft aan de noodzakelijkheid eener leening, tot bestrijding der staatsuitgaven en dat de regering zich daartegen zal verzetten. Alle niet dringend noodige werken van verbetering in het binnenland zullen gestaakt en de uitgaven van het leger en de vloot zeer bezuinigd worden. Men zal niet meer oorlogsschepen in stand houden dan ter bescherming van den handel noodig zijn. De president zal aan het congres geene verhooging van het tarief, uitgezonderd eene kleine voor thee, koffij en suiker aanbevelen. De secretaris der schatkist verwacht niet, dat men aan het congres eene verandering in de wet (behalve betreffende koffij, thee en suiker) zal voorstellen; slechts zoude de aanneming van de decimale berekening van regten worden aanbevolen.

— Uit Washington wordt gemeld, dat een groot aantal verzoeken dagelijks bij lord Napier, Engelands gezant, ingezonden worden, om dienst te mogen nemen in het Engelsch-Indische leger. De gezant heeft hierop geantwoord, dat de Engelsche regering besloten heeft in den Indischen oorlog van vreemde troepen geen gebruik te maken.

— De Washingtonsche correspondent van de *New-York Herald* zegt dat Nieuw-Grenada zich teleurgesteld ziet in de conventie, onlangs tusschen generaal Herran en de regering der Unie overeengekomen. en verder dat de president dier republiek gematigd was geworden de landengte van Panama te verkoopen.

— Een berigt uit Washington meldt, dat uit het zuiden de mededeeling is ontvangen dat twee expeditien van Walker, waarvan de eene uit Galveston en de andere uit New-Orleans zouden vertrekken, ten gevolge van geldelijke moeijelijkheden uitgesteld waren tot 1 November. Zij verwachtten geen ernstigen tegenstand te zullen ondervinden van de ambtenaren der Unie. Deze expeditien zijn voornemens op het een of andere punt in Costa Rica te landen, en van daar naar San José, de hoofdstad van die republiek te marcheren, welke zij in twee dagen hopen te bereiken. De berekening van Walker is, dat zoo zij die stad veroveren, het geheele land in zijn bezit zal zijn. De strijdmagt der vrijbuiters wordt op 1800 à 2000 man begroot. Officiele orders waren bij het departement van marine ontvangen om eene stoomboot uit te rusten, welke zoude worden afgezonden, om de expeditie tegen te houden.

— De wetgeving van Pennsylvanie heeft de hervatting der betalingen in specie bij de banken op den tweeden Maandag in de maand April van het volgende jaar bepaald.

— De ontvangsten bij de tolkantoren der Vereenigde Staten zullen waarschijnlijk dit jaar een vermindering van ongeveer 20 millioen dollars aantoonen.

— Het huis Cyrus Field & Co. te New-York is gefailleerd, hetgeen ten gevolge heeft gehad, dat de firma Lawrence, Murray & Ingate aldaar mede hare betalingen heeft gestaakt.

— In Kansas moeten ten slotte bij de verkiezingen de democraten toch de meerderheid gehad hebben.

— In St. Rafael in Californie, moet men veel goudhoudend quarz ontdekt hebben.

ZUID-AMERIKA.

— Tijdingen uit Mexico loopen tot den 3den October. Zij melden de ontdekking van een nieuw complot, waarbij voormalige generaals en ministers van Santa Anna betrokken zijn. Het congres was nog niet gereed met het onderzoek der geloofsbrieven en het ministerie was nog niet geconstitueerd. De regering heeft besloten dat in den kortst mogelijken tijd drie steden op de landengte van Tehuantepec gesticht zullen worden. Eene dier steden zal gelegen zijn aan de monding der rivier Goalzacoalcos, de tweede aan de Suchil op het punt waar de scheepvaart op de rivier ophoudt, en de derde in den bergketen, die de vlakten van de kust van den Atlantischen Oceaan scheidt. De eerste dier steden zal Columbus, de tweede Iturbide en de derde Humboldt heeten.

— In de dagbladen van Mexico leest men thans de overeenkomst, waarbij eene Noord-Amerikaansche vereeniging, onder den naam van Louïsiaansche maatschappij, concessie bekomen en de verpligting op zich genomen heeft, om over de landengte van Tehuantepec door spoorweglijnen en andere middelen van vervoer communicatie tusschen de twee oceanen daar te stellen. Vroeger was reeds een en andermaal door de Mexicaansche regering concessie voor dezelfde onderneming verleend. Deze beide concessien zijn thans ingetrokken, op grond dat hare voorwaarden door de belanghebbende partijen niet vervuld werden. In die nieuwe vergunning heeft de regering zich ten doel gesteld, aan alle aanmatigingen der Noord-Amerikanen den weg af te snijden, en de nieuwe communicatie geheel en uitsluitend onder haar gezag te houden. De concessie is voor den tijd van slechts vijftien jaren verleend. De maatschappij heeft zich verbonden om binnen zeven jaren twee spoorwegen, naar Ventosa en naar Coatzacoalcos, en binnen tien jaren een derden naar Acapulca aan te leggen.

— Tijdingen uit St. Domingo, loopende tot het laatst van September, zijn van dien aard, dat men op een spoedig einde van den burgeroorlog tusschen de aanhangers van den president Baes en die van den generaal Santana hopen mag. De laatste was er in geslaagd om zich met eenige troepen bij de insurgenten te voegen, die Baez in de hoofdstad belegeren. Er was dan ook al over de overgave van de stad onderhandeld. Baez zou stellig zijne functien nedergelegd hebben, zoo de bevolking dit niet had verhinderd.

— Volgens brieven uit la Plata, zou er een geheim of en defensief verbond gesloten zijn tusschen Buenos-Ayres en Paraguay, zoo als sommigen beweren, met het oog op een vredebreuk tusschen Brazilie en Paraguay, wegens het niet nakomen van het scheepvaart-verdrag door laatstgenoemde; volgens anderen met het oog op de plannen van generaal Urquiza en de Argentijnsche confederatie. Misschien is het verbond wel met dit tweeledig doel gesloten. Zooveel is intusschen zeker, dat Brazilie eene leening gewaarborgd heeft van een millioen harde piasters, die door Urquiza is aangegaan.

— Uit Peru verneemt men, dat Castilla Arequipa nog niet had aangevallen en alle pogingen om aan den oorlog op eene vredelievende wijze een einde te maken, waren mislukt. Men verwachtte evenwel spoedig een beslissenden slag.

WEST-INDIE.

Aan het slot eener circulaire, uitgevaardigd door den procureur generaal in de Kolonie Suriname, dd. 16 September 1857, leest men het volgende:

„Het is mij leed te hebben moeten ontwaren, dat niet altijd eigenaren en gezagvoerders van plantaadjen bij het opleggen van straffen, zich hebben gehouden binnen de perken hunner bevoegdheid, gelijk bij de wet is bepaald; en hoewel gedurende het tijdperk van 10 Februarij tot ultimo Julij dezes jaars, dat ik hier meer bepaald voor oogen heb, de gevallen waarin overschrijding van de grenzen dier bevoegdheid plaats had, betrekkelijk zeldzaam zijn voorgekomen, moet ik echter daartegen met de wet in de hand, en daarnaar verwijzende, ten ernstigste waarschuwen.

„Herhaaldelijk heb ik de straf van opsluiting, zelfs in de boei, te gelijk toegepast gevonden met de straf van zweepslagen, hetgeen niettemin uitdrukkelijk is verboden in alinea 3 van art. 28 van het gewijzigd reglement van 1856, en met straf bedreigd bij art. 36 daaraanvolgende. Er zijn enkele eigenaren die strafbaar zouden zijn krachtens hetzelve wetsartikel, ter zake van het straffen van een slaaf met *veertig* — van slavinnen met *vijf en twintig* slagen; gezagvoerders die slaven met *twintig* en *vijf en twintig* — slavinnen met *twaalf* en *vijftien* — een vijftienjarig slavenmeisje met *eenige* zweepslagen hebben gestraft.

„Geene klagten zijn ter zake van deze overtredingen bij mij ingekomen, hetgeen mij in de mogelijkheid stelt om, gelijk boven door mij gezegd is, voor als nog van die overtredingen alleen nota te nemen, zonder regtsvervolging in te stellen. Ten slotte uit ik den wensch, dat ik ook in vervolg van tijd daarvan verschoond moge blijven, door eene getrouwe naleving van de voorschriften der wet van de zijde van allen, die met het beheer over slaven op de plantaadjen zijn belast.

De Procureur-Generaal in de Kolonie Suriname,
(*get.*) J. W. Gefken."

Paramaribo, 4 October 1857.

Een groot gevaar bedreigt Suriname, nu de Fransche regering besloten heeft, eene kolonisatieproeve met gedeporteerden te ondernemen op den regteroever der Marowijne (gewoonlijk de Fransche zijde genoemd). — Ofschoon een ongestoord bezit gedurende een lang verloopen tijdvak den Franschen het regt schijnt te verschaffen, om de *Marowijne* als de grens tusschen Fransch en Nederlandsch Guijana aan te merken, zoo wil men. dat volgens vroegere overeenkomst (18 November 1688) de *Sinnamarij* als zoodanig is aangewezen; een verschil, hetwelk eenige jaren geleden eene briefwisseling tusschen de beide besturen heeft uitgelokt, doch tot geene beslissing heeft geleid.

Wat hiervan zij, het bestuur van Cayenne heeft, volgens eene mededeeling in de *Surinaamsche Courant* en *Gouvernements Advertentie Blad* van den 29sten September jl., aan ons gouvernement de officieele mededeeling gedaan van het voornemen der Fransche regering om met gedeporteerden, die zich, gedurende hun verblijf in Caijenne, onberispelijk hebben gedragen, op den oever der Marowijne, gewoonlijk de Fransche zijde genoemd, een etablissement en eene machinerie aan te leggen, tot verbouwing van riet en bereiding van suiker.

Op den voorgrond reeds blijkt uit deze handelwijs, dat de Fransche regering, in weerwil der vertoogen van het Nederlandsch gouvernement, dat voor hare rekening de betonning der rivier heeft bewerkstelligd, zich als meesteres over den eenen oever der Marowijne doet kennen, een feit, hetwelk te meer gewigt verkrijgt, wanneer men bedenkt, dat de vaart of het diep der Marowijne, — ter oorzake van eenige groepen eilanden, die zich in het midden der rivier bevinden en den bodem aan onzen kant doen rijzen, — juist aan de zoogenaamde Fransche zijde is, waardoor het Nederlandsche gedeelte, bij het minste verschil, cijnsbaar wordt aan de tegenpartij, die den doorgang aan hare zijde kan verbieden.

Doch dit is niet alles; of liever, dit is niet het voornaamste, waarop wij wenschen te wijzen. Hetgeen wij op het oog hebben is de invloed, die eene nederzetting van Franschen aan den oever der Marowijne hebben zal op de ontvlugting onzer slaven, die in Cayenne ongetwijfeld bijzonder welkom zullen zijn.

Om dit duidelijk te maken, is het noodig te weten, dat de beide oevers der Marowijne immer en altoos door Indianen en boschnegers, onder het Nederlandsch bestuur staande, zijn bewoond geweest; dat, tot op den huidigen dag, aan de zoogenaamde Fransche zijde, juist waar de Fransche regering haar kolonisatie etablissement wil aanleggen, een Indiaansche stam is gevestigd, onder het Nederlandsch bestuur staande; — dat de Indiaansche stammen, en vooral de zoo even bedoelde, de bolwerken zijn tegen het ontvlugten onzer negers naar Fransch Guyana; — dat vroeger verscheidene militaire posten en piquetten aangelegd waren, zoowel ter onderhouding van rust en orde onder de slaven der aan de grenzen gelegen plantaadjen, als tot voorkoming van ontvlugting derzelve naar het na-

urige Cayenne; — dat deze militaire posten successivelijk zijn verlaten geworden, en zelfs in het jaar 1856 de overgeblevene post *Mon Bijou* is gesloopt, zoodat de rivier *Cottica*, thans zonder eenige militaire bescherming is tegen het verwijderen der plantaadjeslaven, die langs de *Wana* en *Coermotibo* kreeken de schoonste en gemakkelijkste gelegenheid hebben om, met hunne Corjalen (Kano's) naar de *Marowijne* te varen.

Zoodra onze negers weten, dat de Franschen aan de Marowijne eene nederzetting hebben ondernomen, (en dit zal geen geheim blijven) is het te verwachten, dat de zucht naar vrijheid die allen bezielt, aangevuurd zal worden, en de korte afstand een uitloksel zal zijn, om zich op Fransch grondgebied te begeven, alwaar elk, die hetzelve betreedt, de vrijheid deelachtig wordt, die hem in Suriname te lang wordt onthouden.

Dat de Franschen daarméde hun voordeel zullen doen, valt niet te betwijfelen, daar onze aan den landbouw en suikerkultuur gewende slaven hun allezins op het aan te leggen etablissement zullen te pas komen; — en niemand zal het wraken, wanneer men in aanmerking neemt, dat de Afrikanen, die zich van tijd tot tijd van Cayenne verwijderen en den Surinaamschen bodem betreden, hoewel hun getal niet groot is, niet zijn uitgeleverd geworden. — Een maatregel van represaille kan dus niet onredelijk genoemd worden; maar, het zal voor onzen landbouw eene verderfelijke uitwerking hebben, bijaldien eene spoedige emancipatie daaraan geene afdoende wending toebrengt. Men wane niet dat de nederzetting te Albina, onder het bestuur van den heer Kappler, ook dan wanneer die onderneming mogt worden uitgebreid, het overtrekken onzer slaven naar de Fransche zijde zal tegengaan; want een blik op de kaart zal overtuigend doen zien, dat de monding der *Coermotibo* kreek veel lager ligt dan *Albina*, waardoor alle surveillance gemist wordt. Men sla derhalve de handen aan het werk eer het te laat is!

Luidens een met de jongste mail bij het departement van kolonien uit Suriname ontvangen berigt, gedagteekend 5 October jl., was de gezondheidstoestand aldaar voldoende en heerschten, behalve eenige ongeregeldheden op de plantages Vier Kinderen, Hamburg en Kerkshoven, rust en orde allerwege.

DRUKPERSVRIJHEID IN BRITSCH INDIE.

Wij ontleenen aan het laatst ontvangen Nummer der overlandmail-editie van het dagblad *Nederlandsch Indie*, het volgende rapport van Sir Thomas Munro, dat wij met het oog op den tegenwoordigen toestand van Britsch Indie, en de belangrijke profetien, welke het rapport in dat opzigt bevat, dubbel waardig keuren om in deszelfs geheel bekend te worden.

Hetzij echter verre van ons dat wij door deze mededeeling willen geacht worden aan dit rapport eenige waarde toe te kennen met het oog op het thans werkende *Reglement op de drukwerken in Nederlandsch Indie*, eensdeels vermits de wijze van strafvordering in de Nederlandsche kolonien, waarbij eene uitspraak van jury's onbekend is, daarom juist in geen verband te brengen is met de lijfstraffelijke regtspleging der Britsche bezittingen, maar wel voornamelijk omdat zelfs bij den grootsten tegenstand, welke genoemd Reglement bij de Nederlandsche volksvertegenwoordiging heeft ondervonden, het niemand in de gedachten gekomen is, om voor Nederlandsch Indie eene *drukpersvrijhe d* te wenschen, zoo als die vóór den tegenwoordigen opstand in Britsch Indie bestond.

Schriftelijk advijs van Sir Charles Munro, Gouverneur van Madras, op den 12 April 1822, uitgebragt in de Regerings-vergadering te Fort St. George.

Veel is er in de laatste tijden, zoowel hier als in Engeland, gesproken over de vrijheid van de Indische pers, en hoewel niets gebeurd is waardoor dat onderwerp op een regelmatige wijze is gebragt voor dezen Raad, zoo reken ik het toch mijn pligt zijne aandacht daarop te vestigen, daar ik het beschouw als een onderwerp, waarvan, naar de beslissing, die daarover zal genomen worden, het behoud van onze heerschappij in Indië kan afhangen. Het komt mij wenschelijk voor, dat de Kamer van Directeuren, zoo vroeg mogelijk, de gevoelens van dit Gouvernement deswege kenne.

Ik kan over de vrije pers in dit land niet in beschouwingen treden, zonder in het oog te houden, dat de vrijheden van het volk nimmer geweest zijn noch kunnen worden de voorwaarden van onze magt. Daarom beschouw ik het als een volstrekt vereischte voor de rust van het land en het behoud van onze regering, dat al de bestaande beperkingen worden gehandhaafd. Indien het volk geheel bestond uit onze eigene landgenooten, dan zou ik aan de grootste vrijheid van de pers de voorkeur geven; maar in den bestaanden toestand kan niets gevaarlijker zijn, dan zulk een vrijheid. In plaats van nuttige kennis onder het volk te verspreiden en naar een beter bestuur voor hen te streven, zal zij ongehoorzaamheid, opstand en anarchie voortbrengen.

Degenen, die over een vrije pers in dit land spreken, hebben slechts één gedeelte van het onderwerp beschouwd. Zij hebben slechts gedacht aan *Engelschen* en aan de pers, als een monopolie in hunne handen tot vermaak en voordeel voor hunne landgenooten. Zij hebben niet gelet op die vrijheid onder de inlanders, welke ook door hen zal worden aangewend tot bevordering van hetgeen zij zullen beschouwen als *hun* voordeel en dat van *hunne* landgenooten.

Een vrije pers en de heerschappij van vreemdelingen, zijn zaken volstrekt onvereenigbaar, en die niet lang te zamen kunnen bestaan; want wat is de eerste pligt van een vrije pers? Het land te bevrijden van een vreemd juk en aan dat ééne groote belang mindere overwegingen op te offeren: en zoo wij de pers inderdaad vrij maken voor de inlanders, zoowel als voor Europeanen, dan moet dit onvermijdelijk tot die uitkomst leiden. Wij mogen wenschen, dat de pers alleen gebruikt worde om zedelijk en godsdienstig onderrigt aan de inlanders te brengen, en dat zij niet verder ga. Zij zal welligt voor een tijd daarmede tevreden zijn, maar zij zal spoedig leeren haar aan te wenden tot staatkundige doeleinden, tot het vergelijken van hun eigen toestand met den onze en tot het omverwerpen van onze magt.

De voorstanders van een vrije pers beoogen, volgens hun zeggen, de verbetering van ons stelsel van Indisch bestuur en van de begrippen en den toestand der inlanders, maar deze wenschelijke uitkomsten zijn, volgens mijn overtuiging, volstrekt niet te verkrijgen met de middelen, die zij voorstellen. Er zijn twee belangrijke punten, die men omtrent ons bestuur hier altijd moet in het oog houden. Het eerste is, dat onze opperheerschappij zoo lang mogelijk moet gerekt worden. Het tweede is: dat, als wij eens verpligt zijn daarvan afstand te doen, wij de inlanders zoo zeer verbeterd door omgang met ons zullen verlaten, dat zij geschikt zijn om een vrij, of op zijn minst een regelmatig bestuur onder hen zelven te hebben. Zoo dit ooit kan verwezenlijkt worden, het kan slechts zijn onder een beperkte drukpers; een vrije drukpers zal, in plaats van dit in de hand te werken, het onmogelijk maken dit te bereiken, daar zij, door aansporing tot bespoediging van verbetering, al de voordeelen zal doen verloren gaan, die uit voorzigtiger en gematigder handelingen zouden hebben kunnen voortvloeijen.

In den tegenwoordigen staat van Indië is het goede, dat men van een vrije pers kan verwachten nietig en onzeker, maar het kwade onberekenbaar, en daar het stichten van kwaad voor de eigenaars van dagbladen het voordeeligste is, zoo zal het over het algemeen de voorkeur hebben. Er is in Indie geen publiek, dat geleid of onderrigt moet worden door een vrije pers: de geheele europesche maatschappij is zamengesteld uit civile ambtenaren of militairen, die in dienst van den Koning of van de Compagnie zijn, met eenige kooplieden en winkeliers. Er zijn slechts weinigen onder hen, die geen toegang hebben tot de dagbladen en periodike geschriften uit Europa, of die de hulp van politiek onderrigt uit een Indisch dagblad behoeven.

De beperkingen van de pers zijn zeer weinig: zij bepalen zich alleen tot de aanvallen op het karakter van het Gouvernement en van zijne ambtenaren en op de godsdienst van de inlanders. In alle andere opzigten is zij vrij. Het wegnemen van deze beperkingen kan dan niemand voordeel aanbrengen, dan aan de eigenaars van dagbladen. Hun streven is hun bladen te verkoopen en zij moeten ze met zulke artikels vullen, die het best aan dat doel beantwoorden. Niets wekt in een dagblad zoo zeer belangstelling, als het hekelen van het gedrag van het Gouvernement of van zijne ambtenaren: en dit is vooral het geval in Indie, waar, door het gering getal waaruit de europesche maatschappij bestaat, meest al de personen, die ze uitmaken, elkander bekend zijn, en meestal elke Europeaan kan beschouwd worden, als een ambtenaar. Het dagblad, dat op de meest vrije wijze publieke personen en maatregelen hekelt, en dat het meest personeel is in zijne aanvallen, zal de grootste aftrek hebben.

De wet, zoo zou men onderstellen, zal in staat zijn om verregaande misbruiken van de drukpersvrijheid te straffen, maar dit zou het geval niet zijn. De kleine jury bestaat uit winkeliers en handwerkslieden, een klasse, die in dit land niet op gelijke hoogte staat als in Engeland; een klasse op zich zelve, die geen omgang heeft met de kooplieden of de civile ambtenaren en officieren, niets beteekenend in aantal en zonder gewigt in de gemeente. Zij zullen nooit, hoewel de regter anders moge denken, een dagblad-artikel tegen een ambtenaar beschouwen als een libel, zelfs als de jury kon handelen zonder aanzien des persoons, dan zou de agitatie, die in een kleine maatschappij uit zulke processen zou voorkomen of opwegen tegen elk voordeel, dat zij zouden kunnen geven. De uitgevers van dagbladen kunnen derhalve, zoo zij alleen worden tegengehouden door de wet tegen de libellen, onbeschroomd het karakter van ambtenaren belasteren en de handelwijze van het Gouvernement beschimpen en brandmerken. Zij zullen door den krachtigen prikkel van het eigenbelang aangespoord worden om dien weg te bewandelen, en zij zullen het eenige gedeelte van de europesche bevolking zijn, dat eenig voordeel uit een vrije pers trekt.

Ieder officier, die ontevreden is over zijn superieur, of over den opperbevelhebber, of over de beslissing van een krijgsraad, zal hen overbrengen in een dagblad. Ieder ambtenaar, die waant dat zijn diensten miskend of niet voldoende erkend worden door het Hoofd van het Departement, waarbij hij geplaatst is, of door het Gouvernement, zal hen belasteren. Iedere poging om hem te beteugelen door toevlugt te nemen tot de jury, zal eindigen met een nederlaag, met bespotting en ongenoegen en al de verschuldigde eerbied voor het gezag van het Gouvernement zal langzamerhand vernietigd worden. Het kwaad, voortspruitende uit de dwaling van het gezag, zou al erg genoeg wezen, zelfs als het niet verder ging, dan de europesche gemeente, maar het zal daar niet ophouden; het zal zich uitstrekken tot de inlanders, en als dit ooit gebeurt, dan zal het niet de vraag zijn, of eenige wenigie eigenaars van dagbladen, al, of niet, moeten verrijkt worden en de europesche gemeente moet opgevrolijkt worden door de vrijheid van drukpers, maar of onze heerschappij in Indie zal staan of vallen. *Wij* kunnen het monopolie van de drukpersvrijheid niet hebben: *wij* kunnen haar niet alleen tot de Europeanen beperken. Er is geen middel, om dat doel te bereiken. Zoo de drukpers inderdaad vrij gemaakt wordt, dan moet die vrijheid hier te eeniger tijd ongeveer dezelfde gevolgen hebben, welke zij overal elders heeft.

Waren wij zeker dat de pers slechts zou werken door middel van het volk, nadat het grootste gedeelte daarvan den geest van vrijheid zou hebben ingezogen, dan zou het gevaar reeds op een afstand gezien worden en er zou tijd zijn om zich daartegen te hoeden: maar ten gevolge van onzen eigenaardigen toestand in dit land zal dit niet plaats hebben, want het gevaar zal tot ons komen van ons inlandsch leger, niet van het volk. In landen, die niet onder een vreemde heerschappij staan, groeit gewoonlijk de geest van vrijheid op met den trapsgewijzen vooruitgang van jeugdige opvoeding en kennis onder het grootste gedeelte van het volk. Dit is zijn natuurlijke oorsprong en mogt die geest in dit land, op die wijs, onder ons bestuur, ontstaan, zijn loop zou rustig en gelijkvormig zijn, niet gepaard met eenige plotselinge beroering, en de verandering in het karakter en de meeningen van het volk zou men kunnen te gemoet komen door passende veranderingen in den regeringsvorm. Maar wij kunnen, op goede gronden, geene zoo stille en vreedzame hervorming verwachten, want ten gevolge van den onnatuurlijken toestand, waarin Indië zal geplaatst zijn, onder een vreemde regering met een vrije pers en een leger van inboorlingen, zal de geest van onafhankelijkheid ontspringen in dat leger, lang voordat daaraan zelfs gedacht wordt onder het volk. Het leger zal niet wachten op den langzamen gang van het onderwijs onder het volk en op den groei van vrijheid onder hetzelve, maar het zal zich haasten om zijn eigen maatregelen uit te voeren door het omverwerpen van het Gouvernement en het verkrijgen van de nationale onafhankelijkheid; spoedig zal het leger van de pers leeren, dat het zijn pligt is dit te volvoeren.

De hooge dunk, dien de inlanders van ons hebben, en de eerbied voor het gezag, die tot nog toe, onder ons zelve, heerschen, waren de voorname oorzaken van den aanwas onzer magt in dit land; maar wanneer deze beginsels zullen geschokt of weggevaagd zijn door een vrije pers, en wanneer deze door onze jury's aangemoedigd zal zijn om losbandig te worden, zal de verandering spoedig het geheele inlandsche leger bereiken en doortrekken. De inlandsche korpsen zijn de eenige vereenigingen van inlanders, die steeds omgang hebben met Europeanen; zij zullen daarom het eerst worden bereikt door de leerstellingen, welke de dagbladen onder de Europeanen verspreiden; want daar die leerstellingen dikwijls het onderwerp van de gesprekken der europesche officieren zullen worden, zullen zij weldra bij de inlandsche officieren en soldaten bekend zijn. Deze menschen zullen zich waarschijnlijk niet verdiepen in onderscheidingen betrekkelijk de regten van het volk en de vormen van regering; maar zij zullen uit hetgeen zij hooren, leeren te overwegen, wat hen zelfs onmiddellijk aangaat en waarvoor zij slechts weinig aansporing behoeven.

Ik voorzie geen *onmiddelijk* gevaar van de pers. Er zullen vele jaren noodig zijn, voordat zij eenig uitwerksel op ons inlandsch leger kan hebben: maar het gevaar, hoewel verwijderd, is daarom niet te minder zeker en zal ons onvermijdelijk treffen, als de pers vrij wordt. De drukpersvrijheid en een vreemd juk, zoo als reeds is opgemerkt, zijn volstrekt onvereenigbaar; wij kunnen haar niet vrij laten, zoo lang wij nog eenige waarde hechten aan onze veiligheid; wij kunnen haar niet beteugelen door middel van gezworenen, omdat volgens den aard der jury's in dit land, een ambtenaar nooit te regt kan staan voor zijns gelijken. Geen jury zal ooit een uitspraak doen, ten nadeele van dengeen, die tegen ambtenaren een libel heeft uitgegeven, hoe grof het ook moge wezen. De pers moet beteugeld worden of door een censor of door de magt om den uitgever van schot- en oproerige geschriften op de verantwoordelijkheid van het Gouvernement naar het moederland te zenden, zonder dat het Opperste Geregtshof het regt heeft om hem, onder welk voorwendsel ook, een enkelen dag tegen te houden.

Beperkingen, als de voorgestelden, zullen den voortgang van kennis onder de inlanders niet verhinderen, maar zullen dien eerder verzekeren door dien voortgang zijnen natuurlijken loop te laten volgen en hem te beschermen tegen militair geweld en anarchie. Die natuurlijke loop bestaat niet in de circulatie van dagbladen en brochures, onder degenen, die in onmiddelijke aanraking met Europeanen zijn, maar opvoeding, die zich trapsgewijze verspreidt onder het grootste deel van het volk en aan iedere klasse van de gemeente morele en godsdienstige leering brengt. De zucht naar onafhankelijkheid en zelfregering, die in elk land den voortgang van kennis volgt, moet onder het volk ontluiken en algemeen worden, voordat zij het leger bereikt. En er kan geen twijfel bestaan, dat zij in Indië algemeen zal worden, zoo wij het niet voorkomen door kwalijk geplaatste overhaasting met te trachten in weinig jaren veranderingen te bewerken, die het werk van geslachten moeten zijn. Door een zachte en billijke regering; door het bevorderen der verspreiding van nuttige boeken, zonder de godsdienst der inlanders aan te tasten; door hun eigene talrijke scholen te beschermen; door hen, bij wie het beste stelsel van opvoeding heerscht, aan te moedigen met bewijzen van onderscheiding in eer of geld; door gunsten te bewijzen, naar gelang van de omstandigheden; uit de staatsinkomsten aan hen, die ze behoeven; en bovenal door het voor de inlanders der moeite waard te maken om hun geest te beschaven; — tot dat werk moet hun een grooter aandeel in het burgerlijk bestuur van het land gegeven en hun het vooruitzigt geopend worden, op voordeelige en eervolle ambten, als de beste aansporing tot het verkrijgen van kennis; zoo zullen wij trapsgewijze het bijgeloof verbannen en onder de inlanders van Indië al de verlichte denkbeelden verspreiden, die in ons eigen land algemeen zijn.

Indien wij een tegenovergestelden loop volgen — indien wij alleen in het belang van eenige weinige europesche uitgevers van dagbladen, aan een losbandige pers toestaan alle eerbied voor het europesche karakter en gezag te ondermijnen, den zullen wij de zaden van misnoegen onder onze inlandsche troepen verspreiden en nooit zeker zijn

tegen opstand. Het is daarvoor niet noodig, dat zij verstandiger worden, dan thans, of eenige kennis verkrijgen van de regten van menschen en volken; voor een opstand is slechts noodig, dat zij hun tegenwoordige hooge eerbied voor hunne officieren en voor het europeesch karakter verloren hebben; en als dit ooit gebeurt, zullen zij tegen ons opstaan, niet om de vrijheid van hun land te verwerven, maar om magt te verkrijgen en te kunnen plunderen.

Wij nemen een proef, dia nog nooit in de wereld genomen is, — wij voeren een vreemde heerschappij, door middel van een inlandsch leger en leeren dat leger door een vrije pers, dat het ons moet verjagen en zijn land verlossen. Wat betreft de Europeanen alleen, hetzij die al of niet in de dienst der compagnie zijn, de vrijheid of de beperking van de drukpers zou weinig goed of kwaad kunnen doen en zou naauwelijks ernstige aandacht verdienen.

Z. Exc. de Opperbevelhebber heeft ter kennisse van den Raad gebragt een anonyme brief in het Hindostani, die in den nacht van den 12den Maart in de rijen van het cantonnement voor de cavalerie werd geworpen, waarin de troepen werden aangespoord om hunne europesche officieren te dooden en hen een dubbele soldij werd beloofd. Die brief werd in den ochtend door den subahdar-major van het 6de regiment van de inlandsche cavallerie aan den luitenant kolonel Foulis, den oudsten officier in het cantonnement, gebragt. Ik ontving een brief in het Hindostani met de post eenige weken geleden, aan mij geadresseerd, waarin men zich beklaagde over den toestand van het inlandsche leger, over hun gedrukte positie en geringe gunsten en mij aanspoorde om iets tot verligting daarvan te doen. Zulke brieven zijn van tijd tot tijd sedert onze eerste veroveringen in Mysore in 1792 verspreid geworden; ik teeken dit niet aan, omdat ik geloof dat zij thans de getrouwheid van onze sepoys aan het wankelen zullen brengen, maar om de motiven te toonen, door welke zij waarschijnlijk tot oproer zullen worden aangezet, als eens hun geest zal veranderd zijn. Maar ofschoon ik het gevaar als nog zeer verwijderd beschouw, zoo geloof ik, dat wij niet te vroeg maatregelen kunnen nemen om het te keeren en ik vertrouw dat de Kamer van Directeuren zal beschouwen, dat de aangelegenheid van de pers in Indie een van de belangrijkste zaken is, die ooit voor haar zijn gebragt, en dat de oprigting van zulk een werktuig, als een vrije drukpers in de hoogste mate gevaarlijk is voor het bestaan van het britsche gezag in Indie, tenzij het geplaatst worde onder het meest strenge toezigt van de verschillende Gouvernementen.

THOMAS MUNRO.

KORT HANDELS OVERZIGT.

SOERABAYA, 1 *Januarij* 1858.

Invoeren. Gedurende de afgeloopene maand waren, zoo als gewoonlijk in dit jaargetijde het geval is, de omzettingen in stukgoederen zeer beperkt. Voor *Hollandsche Madapollams* werd de door de houders gevorderde prijsverhooging ingewilligd. Geschikte *Engelche witte* zouden ook hooger te verkoopen zijn, doch de markt is daarvan bijna niet voorzien.

Gedrukte katoenen en *batiks* nog steeds zonder vraag.

Metalen zonder noemenswaardigen omzet.

Hollandsche provisien zijn in prijs gedaald.

Uitvoeren. Van *arak* zijn geene verkoopen bekend. *Koffij* werd van Solo aangevoerd doch bleef vooralsnog onverkocht. De eenige omzet die in *suiker* heeft plaats gehad, bestond in het contract van het product van eene fabriek, getaxeerd op circa 10,000 picols tegen *f* 17 per pikol voor N: 16 voor den oogst van 1858 en *f* 16 voor den oogst van 1859. Op dadelijke levering wordt suiker op *f* 17 per pikol voor N: 16 gehouden, doch is er niet meer dan *f* 15 per pikol, en dan nog wel voor kleine partijen, te bedingen.

De voorraad van *Rijst* is zeer verminderd en de prijzen hielden zich volkomen staande.

Bevrachtingen. Gedurende de afgeloopene maand werden bevracht: het Nederlandsche schip *Maria Eliza* naar Amsterdam tot *f* 92 voor suiker; *f* 100 voor arak en *f* 85 voor tabak; het Nederlandsche schip *Equator* mede naar Amsterdam tot *f* 95 voor suiker, *f* 110 voor *huiden*, *f* 100 voor *arak* en *f* 85 voor *tabak*; en het amerikaansche schip *Yankee Ranger* naar Cowes tegen Lst. 4 per ton voor suiker, met eene reductie van 5 sch. indien het naar Bremen bestemd wordt.

Wisselcours. Papier op Nederland 6/m. dato tegen *f* 107 à 108 geplaatst.

GEBOORTEN, HUWELIJKEN EN STERFGEVALLEN.

Bevallen:

H. Kornelissen, geb. Benit, Z. Djocjacarta 16 December. — M Kinder, geb. Visscher van Gaasbeek, D. Batavia 21 December. — A. Ciebrant, geb. Baud, D. Banjoewangie 25 December.

Getrouwd:

G. N. op ten Noort met E. D. F. Le Jolle, Samarang 13 Dec.

Overleden:

A. A. W. Oetgens van Waveren Paneras Clifford, 4. m. Amsterdam 19 October. — J. van Eijk, R. M. W. O. 4e. kl. Lahat 24 October. — G. J. P. Carlier, Batavia 20 December. — H. Oudhoff, 83 j. Samarang 18 November. — Het dochtertje van J. F. Haase, Toeban 17 December. — D. Portier, 84 j. Soeracarta 11 December. — T. Poland, gep. Kolonel. tit, R. M. W. O. 3e. kl. en van den Ned. L. 63 j. Tjilatjap 19 December. — W. F. E. Hinze, geb. Meinberg, Batavia 23 December. — J. G. H. van Lith, 19 j. Batavia 25 December. — J. F. Davidson, 28 j. Batavia 27 December.

VERTREKKENDE PERSONEN.

J. W. Aufmorth en familie. — Kapitein Ter Schouw en familie. — E. P. van Jarokschka Pohl en familie. — H. T. Hesselaar en familie. — Weduwe D. A. Pool geb. Sleebes. — De Majoor Rijsendaal. — L. A. de Klerck en echtgenoot. — C. L. S. A. M. de Roij van Zuijdewijn, kapitein der infanterie. — J. Douwes Dekker. — D. H. R. van Gelder en familie. — Mr. J. K. de Wit. — O. von Koblinski en familie. — C. J. Brinkman. — J. Trip.

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum.		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders.*	*Van*
Januarij	1	Nederl. Ind.	Bientang Timor.	Tjim Koensoen.	Balie (Padang).
„	3	„ „	Soedul Gair.	Sech Alie b. Aboeb. Bargebe.	Samarang.
„	—	„ „	Arif Banjermaas.	Hadjie Brahim.	Batavia.
„	—	„ „	Fulkus So-Oot.	Sech Ismail b. Moh. Almainis.	Ternate.
„	—	Nederlandsch	Borneo.	T. A. Jansen.	Batavia.

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum.		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders.*	*Naar*
Januarij	1	Zweedsch	Victor.	H. A. Prehn.	Zweden.
„	2	Nederl. Ind.	Maijmoon.	Said Abd. bin Kassim.	Banjermassing.
„	3	„ „	St. Kon. d. Nederlanden.	E. Lewis.	Sing. via Samarang en Batavia.
„	5	„ „	Fatahool Rachman.	J. Martens.	Grissee.

In lading liggende Schepen te Soerabaya.

Vlga	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerders*	*Bestemming*	*Agenten*
Engelsch	Limehouse.	Chester.	In reparatie.	Fraser Eaton & Co.
Nederlandsch	Prinses Amalia.	v. hhijn van Alkemade.	Nederland.	„ „ „ „
Amerik.	Norman.	S. Swett.	Onbepaald.	„ „ „ „
Fransch	Baron Hamelin.	E. Hamelin.	Erankrijk.	„ „ „ „
„	Dina.	De Haan.	Nederland.	„ „ „ „
„	Louise Maria.	Tjebbes.	„	Schimmelpenninck & Co.
„	Stad Leijden.	Van der Worm.	„	„ „ „
„	Prius Veldmaarschalk.	D. S. Immink.	Amster am.	Ruyl Cramer & Co.
Amerik.	Yankee Ranger.	H. Stohmann.	Nederland.	„ „ „ „
Nederidndsch	Gezina.	P. Burggraaff.	„	„ „ „ „
„	Pieter Schoenmaker.	Van Varelen.	„	„ „ „ „
„	Osiris.	W. H. Cramer.	Amsterdam.	„ „ „ „
„	Honigbij.	H. A. van Marion.	Nederland.	„ „ „ „
„	St. Jan.	G. G. Lion.	„	„ „ „ „
„	Maria Elise.	M. van der Putte.	„	P. Kervel & Go.
„	Maria Adolphina.	A. Blom.	„	„ „ „ „
„	Equator.	J. G. Appel.	„	„ „ „ „
„	Antoinette.	J. M. de Winter.	„	B. J. Van Eck & Co
„	Koning Willem III.	Zeijlstra.	„	„ „ „ „
„	Henriette.	J. M. van der Veen.	„	„ „ „ „

Aangekomen Passagiers.

Met de Nedel. Ind. bark *Soedul Gair* 12 Chinezen.

Vertrokken Passagiers.

Met het Ned. Ind. stoomschip *Koningin der Nederlanden*, de heeren J. H. Wahl, T. F. Thomas, Ch. Perrij, J. Vragt, W. K. van der Eb, G. Carapiet, T. Lernij, Z. M. troepen en bannelingen.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Z. M. wachtschip Batavia; de stoomschepen Suriname, Samarang, Admiraal van Kinsbergen en Madura; de schepen Louisa Maria, Djoedool Moebarak, Prinses Amelia, Stad Leijden, Gezina, Al Oosmanie, Osiris, Fathool Moebarak, Honigbij, Faidul Moebarak, Yankee Ranger, Norman en Fulkus So-Oot; de stoomschepen Padang en Langin Lamonga; de barken Fatal Maän, Saijan Maskoor, Goansien, Fathal Kair, Baltimore, Djoedool Karim, Antoinette, Bacht Mastora, Pieter Schoenmaker, Maria Elise, Henriette, Abool Haier, Fatal Karim, Salma, Pauline, Hoksing, Naim Balgijer, Fathool Joesoor, Kiem Tiang Hoat, Zein, Dina, Equator, Maria Adolfina, St. Jan, Baron Hamelin, Limehouse, Nawan Eljoesoor, Soedul Gair, Arief Banjarmaas en Borneo; de schoeners Egmond, Saparoea, Kiem Ingsoen, Moostarie, Masschoer, Fearnot, Hiatlie, Tjilatjap, Bella, Carolina en Bintang Timoor; de kotters Riengit, Tedok en Krabbe.

SUMANAP.

AANGEKOMEN.

28 Dec. De Ned. Ind. kotter *Sie Berkat*, gezagv. Sech Abdulla bin Oemar bin Salim Bagrab, van Soerabaya 23 December.

30 Dec. De Ned. Ind. schoener *Maria*, gezagv. Pa Jamaie, van Balie.

VERTROKKEN.

28 Dec. Het Ned. Ind. schip *Ernst Willem*, gezagv. J. C. Kruijmol, naar Tjilatjap, passagier J. M. Schoon.

SCHEPEN LEGGENDE TER REEDE.

De schoeners Sophia, Almashoor, Mansoer, Mefrejool Moelook, Sie Damar, Maria, de bark Atiat Rachman, het schip Gelderland, de kotters Noorsasie, Sie Berkat en de brik Sie Kanoegrahan.

PASOEROEAN.

AANGEKOMEN.

31 December. De Ned. bark *Nieuwland*, gezagv. A. Bennik van Soerabaya.

2 Januarij. De Ned. Ind. kotter *Little Tot*, gezagv. Katjoong, van Sumanap.

VERTROKKEN.

28 December. De Ned. Ind. schoener *Bella*, gezagv. Ngaidin; de Ned. Ind. schoener *Carolina*, gezagv. Pa Noor, beide naar Soerabaya.

Aan- en Uitvoer te Soerabaya van den 4den tot en met den 6den Januarij 1858.

AANVOER.

Van Samarang per de Ned. Ind. bark *Arief Banjarmaas*, gezagv. Hadjie Brahim, agent Gezagvoerder.

7 kisten diverse ijzerwerken, Karthaus & Co; 1 rijtuig, Mehlbaum; 70 ledige genever kelders, Adam & Co; 40 kistjes madera, 28 collies diverse goederen, gebr. kleederen, 4 rotting stoelen, 1 kistjes div kleinigheden, Schimmelpenninck & Co; 5 kisten rood koper, 12950 stuks maloekoe matten, Order;

Van Samarang per de Ned. Ind. bark *Joedul Hair*, gezagv. Sech Alie bin Aboebakar Bargebeh, agent Gezagvoerder.

15 stuks chin. vloersteenen, 144 pakken chin. ledige zakken, 8 pakken chin. kommen en borden, 67 krandjs. chin. aardewerk, 20 tonnen chin. stalen pannen, 64 krandjs. en kisten chin. voetzoekers, 96 collies chin. groentens, 190 krandjs. pakken en kisten chin. papier, 56 kisten chin. gouddraad, 49 krandjs chin. tabak, 67 kisten chin. thee, 460 tonnen chin. kandij suiker, 49 potten chin. radijs, 4000 stuks vloersteenen, 147 tonnen chin. kandij suiker, 2500 pakken chin. kommen en borden, 83 krandjs. chin. papier paijongs, 291 collies chin. diverse koopmanschappen en eenige regalen en restant provisien, Tjankam Soeij.

Van Batavia per het Ned. schip *Borneo*, gezagv. Jansen, agenten B. Kopersmit & Co.

16 balen madapollams, Order, 10 kisten bier, Gezagvoerder.

Van Balie per de Ned. Ind. schoener *Bientang Timoor*, gezagv. Siem Koensoen, agent Gezagvoerder.

$38^{1}/_{2}$ picols klapper-olie. 11 picols mangkoedoe basten, 15 picols Bal. suiker, 41 krandjs. tabak, 133 stuks koehuiden, 133 stuks karbouw huiden, 41 tonnen gez. salak en kleinigheden, diverse Chinezen.

UITVOER.

Naar Singapore via Samarang en Batavia per de Ned. Ind. stoomboot *Koningin der Nederlanden*, gezagv. E. Lewis.

1 kist regaal, 15 kisten inhd. lijnwaden, Fraser Eaton & Co; 5 kisten fluweel, 10 kisten lijnwaden, 1 kist boeken, 1 kist pleetwerk, Adam & Co; 3 kisten kain pandjangs, van J. F. Leeuwen & Co; 45 kisten koopmanschappen, 11 kisten gedr. katoen, Adam & Co; 200 kistjes brandij, Kruer von Oven & Co; 3 kisten gedr. katoen, Fraser Eaton & Co; 2 kisten sarongs, W. Mathieu & Co; $3^{1}/_{2}$ picols smeer, $10^{15}/_{100}$ picols koperwerk, 70 picols tamarinde en 4 kisten inhd. lijnwaden en kleinigheden, diverse Arabieren.

Naar Nederland via Probolingo per het Ned. schip *Paulina*, gezagv. Post.

$2003^{17}/_{100}$ picols suiker, 175 picols rotting, N. H. M.

Naar Nederland per het Ned. schip *Koning Willem III*, gezagv. H. H. Zeijlstra.

94 picols rotting, van B. J. Eck & Co; 1320 stuks buffelhuiden, $7002^{45}/_{100}$ picols suiker, Fraser Eaton & Co.

Naar Nederland over Pasoeroean per het Ned. schip *Margaretha Simonetha*, gezagv. J. J. Hoffman.

$2002^{67}/_{100}$ picols suiker, $300^{324}/_{1000}$ picols noten muscaat, $75^{452}/_{1000}$ picols foelie, N. H. M.

Naar Nederland via Pasoeroean per het Ned. schip *Willem de Clercq*, gezagv. P. Onwehand.

$3002^{49}/_{100}$ picols suiker, 200 picols rotting, N. H. M.

Naar Falmouth per het Zweedsche scip *Carlsbad*, gezagv. C. J. Jahroeus.

$4211^{80}/_{100}$ picols suiker, $48^{51}/_{100}$ picols rotting, Fraser Eaton & Co.

Marktprijzen.

SUIKER No. 16 per picol *f* 15 à *f* 16.—
KOFFIJ per picol Nominaal.
RIJST (CARGA) per kojang *f* 135 à *f* 140.—
Id. (WITTE) „ „ *f* 165 à *f* 180.—
KOEHUIDEN per 100 st. *f* 350 à *f* 500.—
ARAK per legger *f* 80 à *f* 90.—
OLIE (KLAPPER).
OLIE (KATJANG).
KADJANG MATTEN.
ROTTING *f* 9 à *f* 10.—
WISSELKOERS 107 % à 108 %

PROTESTANTSCHE EEREDIENST.

Zondag den 10den Januarij 1858, des morgen ten half 9 ure: Ds. H. H. SCHIFF.

ROOMSCH-KATHOLIEKE EEREDIENST.

Zondag den 10den Januarij 1858, des morgen ten half 9 ure.

GEDRUKT BIJ E. FUHRI & CO TE SOERABAYA.